

Konferencja w formule on-line pt. „Polskie miasta dla zdrowego powietrza. Jak ograniczyć koszty zdrowotne generowane przez transport” (17.12.2020 g.13.00-16.35) #CleanAirHealthyCities

W dniu 17 grudnia 2020 r. miała miejsca [konferencja on-line „Polskie miasta dla zdrowego powietrza. Jak ograniczyć koszty zdrowotne generowane przez transport?”](#). Wydarzenie to zostało zorganizowane przez [Gdański Uniwersytet Medyczny](#) i [Polskie Towarzystwo Programów Zdrowotnych \(PTPZ\)](#). Konferencję w imieniu uczelni otworzył prorektor ds. studenckich dr hab. Tomasz Smiatacz, a w imieniu stowarzyszenia wystąpił jego przewodniczący dr Piotr Popowski.

[Kontekst w jakim została zorganizowana konferencja jest powszechnie znany](#). W wielu europejskich miastach zanieczyszczenie powietrza stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia zanieczyszczeniu powietrza wynosi **ponad 500 000** (WHO Europa, 2018), z czego **400 000** przedwczesnych zgonów w UE-27 i UK.

Śmiertelność i zachorowalność spowodowane zanieczyszczeniem powietrza obniżają dobrobyt obywateli, generują koszty zdrowotne, bezpośredni np. hospitalizacja, i pośrednie, np. zachorowalność, umieralność, nieobecność w pracy.

Naukowcy zaczynają pisać o prawdopodobnym związku zanieczyszczenia powietrza z pandemią COVID-19 (osoby z chorobami współistniejącymi gorzej radzą sobie z wirusem, częściej też dochodzi do ich zgonów; wśród chorób współistniejących są i te, które stanowią efekt ekspozycji na złą jakość powietrze).

Globalnie **zanieczyszczenie powietrza** jest uważane za czwartą co do wielkości przyczynę zgonów wśród wszystkich zagrożeń dla zdrowia, przewyższające jedynie **nadciśnienie, dietę i palenie** (Health Effects Institute, 2018).

Konferencji, w intencji organizatorów, miał towarzyszyć pozytywny przekaz, a to że można i trzeba działać, by zapracować na powietrze lepszej jakości. Moderatorka wydarzenia dr Lubomira Wengler (PTPZ) zaproponowała motto dopełniające ten przekaz, tj. cytata z wypowiedzi [prof. Tadeusza Zielonki, przewodniczącego Koalicji Lekarzy i Naukowców na Rzecz Czystego Powietrza](#): *”To nieprawda, że w metropoliach powietrze musi być brudne. To, czy będziemy oddychać zdrowym powietrzem, zależy wyłącznie od nas, od naszej świadomości, postawy i determinacji w podejmowaniu trudnych wyborów. Nie możemy już dłużej odkładać tego problemu na potem. Musimy to zrobić dziś”*.

Podczas konferencji miała miejsce [prezentacja trzech dokumentów, tj.](#)

[Dokument pierwszy, Raport CE Delft „Koszty zdrowotne zanieczyszczenia powietrza w miastach europejskich w powiązaniu z transportem”](#) został przedstawiony przez dr Lubomirę Wengler. Raport wykonała holenderska niezależna instytucja doradcza i badawcza [CE DELFT](#) na zamówienie konsorcjum organizacji pozarządowych z 10 krajów UE, koordynowanego

przez organizację patronacką [EPHA \(European Public Health Alliance\)](#). Wśród tych organizacji [Polskie Towarzystwo Programów Zdrowotnych](#). Raport stanowi kontynuację poprzedniego raportu CE Delft z 2018 r., opisanego w publikacji on-line pt. ” [Droga do zdrowego powietrza - raport](#)”, pod red. Dr. Tadeusza Jędrzejczyka.

[Badanie objęło 432 duże miasta europejskie , w tym 35 miast polskich](#). Badanie to, poprzez swoją skalę, należy do największych tego rodzaju [przedsięwzięć](#). Raport określa wartość pieniężną leczenia, przedwczesnej śmierci, utraconych dni roboczych i innych kosztów zdrowotnych spowodowanych przez 3 substancje zanieczyszczające powietrze: pył zawieszony (PM), ozon (O₃) i dwutlenek azotu (NO₂) . Badania były przeprowadzane na „cudzych” danych : Eurostat i Audit Urban.

Podstawowe wyniki objęte ww. raportem:

- We wszystkich 432 miastach (łącznie populacja: 130 mln mieszkańców) ujęte ilościowo koszty społeczne wyniosły w 2018 r. > 166 mld euro, czyli średnio 385 mln euro na miasto rocznie.
- Londyn jest miastem o najwyższych kosztach społecznych. W 2018 r. straty w zakresie dobrobytu dla jego 8,8 mln mieszkańców wyniosły łącznie 11,38 mld euro.
- Za Londynem uplasował się Bukareszt, z rocznymi stratami w zakresie dobrobytu w wysokości 6,35 mld euro oraz Berlin, z rocznymi stratami w wysokości 5,24 mld euro.
- Wielkość miasta jest kluczowym czynnikiem wpływającym na całkowity wymiar kosztów społecznych: wszystkie miasta powyżej 1 miliona mieszkańców znajdują się w pierwszej dwudziestce 25 miast o najwyższych kosztach społecznych wynikających z zanieczyszczenia powietrza
- Pięć miast o najwyższych kosztach społecznych to Londyn (11,38 mld euro, a następnie Bukareszt (6,35 mld euro), Berlin (5,24 mld euro), Warszawa (4,22 mld euro) i Rzym (4,11 mld euro).
- W 2018 r. średnio każdy mieszkaniec miasta europejskiego poniósł stratę w wysokości > 1250 euro rocznie z powodu bezpośrednich i pośrednich strat zdrowotnych związanych z niską jakością powietrza, co stanowi 3,9% dochodu osiąganego przez mieszkańców miast.
- Dane są bardzo zróżnicowane w zależności od miasta:
 - w Bukareszcie całkowite straty w zakresie dochodu wynoszą ponad 3 000 euro na mieszkańca rocznie, a w Santa Cruz de Tenerife w Hiszpanii nie przekraczają one 400 euro

-W wielu miastach w Bułgarii, Rumunii i Polsce koszty społeczne związane ze zdrowiem wynoszą od 8 do 10% uzyskiwanych dochodów. Większość z tych kosztów związana jest z przedwczesną umieralnością: w 432 badanych miastach średni udział śmiertelności w całkowitych kosztach społecznych wynosi 76,1%.

-W ramach 25 miast zajmujących najwyższe pozycje pod względem wysokości kosztów związanych z zanieczyszczeniem powietrza w 2018:

- Warszawa – 4 miejsce – 4,222,683, 712 euro
- Metropolia Śląska – 6 miejsce – ponad 3,596,193, 823 euro.
- Kraków – 22 miejsce – 1,490,117,352 euro.
- Wrocław 25 miejsce – 1,239,552,247 euro.

Polskie miasta -jedne z najbardziej zanieczyszczonych:

-Spośród 5 miast objętych badaniem z największym stężeniem pyłów PM_{2.5} - Bielsko-Biała, Metropolia Śląska, Kraków i Rybnik,

-w przypadku pyłów PM₁₀ - dwa miasta – Rybnik i Pabianice

Spośród 10 miast z najwyższym udziale kosztów społecznych w PKB:

- 3 miejsce-Aglomeracja Śląska- 8,6 %
- 5 miejsce -Bielsko-Biała – 8,6 %
- 7 miejsc – Rybnik – 8,5%
- 9 miejsce – Kraków – 8,1 %
- Żadne polskie miasto nie znalazło się w 10 miast z najniższym udziałem w PKB

Dokument drugi , tj. „[Manifest dla zdrowego transportu po-Covid 19](#)”, został zredagowany przez międzynarodową koalicję profesjonalistów medycznych, [zaniepokojonych wpływem transportu drogowego na złą jakość powietrza](#), a co za tym idzie na [zdrowie](#). Wystawiono go 7.09.2020 r. w formule on-line do podpisu przez innych profesjonalistów medycznych (szeroko pojętych; także studenci nauk medycznych i nauk o zdrowiu). Podpisy będą zbierane również w 2021 r. Manifest zawiera krótki apel do decydentów politycznych o pilne zajęcie się kwestią zanieczyszczeń transportowych. Dr Lubomira Wengler wezwała [adresatów do złożenia podpisu pod tym dokumentem](#).

[Dokument trzeci, tj. analizę ankiet skierowanych do dużych miast](#) (> 100 000 mieszkańców) w celu ustalenia, jakie działania miasta podejmują lub chcą w przyszłości podjąć w celu dążenia do lepszej jakości powietrza na ich terytoriach, sprawozdała Pani mgr Daria Mirosławska (specjalizująca się w szeregu zagadnieniach z zakresu zdrowia publicznego). Do udziału w ankiecie zaproszono 50 miast. 31 z nich udzieliło odpowiedzi. 12 miastom nie były znane skutki, jakie powoduje zanieczyszczone powietrze. 19 miast nie znało kosztów poniesionych z tytułu zanieczyszczonego powietrza. Co również warto zauważyć, 15 z 31 miast nie badało oczekiwań mieszkańców odnośnie walki z zanieczyszczonym powietrzem. Całość publikacji dostępna jest na stronie Polskiego Towarzystwa Programów Zdrowotnych w zakładce wydarzenia (<https://www.ptpz.pl/wydarzenia/>)

Oprócz prezentacji ww. dokumentów, także wystąpienia dot. źródeł zanieczyszczenia powietrza, roli transportu drogowego w zanieczyszczaniu powietrza, związku między jakością powietrza a zdrowiem, przedstawieniu rozwiązań proekologicznych, np. dobrych praktyk w kształtowaniu infrastruktury transportowych w wybranych miastach.

Radca prawny Miłosz Jakubowski ([Fundacja Frank Bold](#)) podjął się zadania przedstawienia w telegraficznym skrócie prawnego kontekstu ochrony środowiska przed zanieczyszczenia.

Podkreślić należy wystąpienie Pani Urszuli Stefanowicz ([Polski Klub Ekologiczny Oddział Mazowsze](#)) prezentującej dobre praktyki w kształtowaniu infrastruktury transportowej na przykładzie miast europejskich i polskich.

[Prof. dr hab. Waldemar Wardencki z Politechniki Gdańskiej](#), z perspektywy chemika wykazał na liczbach i w oparciu o szereg dokumentów naukowych wpływ transportu drogowego na jakość powietrza atmosferycznego w aglomeracjach miejskich.

Kolejne wystąpienie przypadło dr. Tadeuszowi Jędrzejczykowi (Gdański Uniwersytet Medyczny, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego). Przybliżył on uczestnikom społeczne uwarunkowania transformacji w kierunku powietrza wolnego od zanieczyszczeń oraz organizacji społeczności lokalnej na rzecz zdrowego powietrza. Podczas swojego referatu pochylił się m. in. nad konstrukcją budżetów obywatelskich podkreślając, że można je tworzyć w taki sposób, by uwzględniały również służbę na rzecz lepszej jakości powietrza.

Weronika Michalak ([Heal Polska](#)) plastycznie, w zwartej wypowiedzi zaprezentowała skutki zdrowotne zanieczyszczeń powietrza.

Z kolei dr Łukasz Adamkiewicz ([European Clean Air Center](#)) opowiedział o zewnętrznych kosztach zdrowotnych niskiej emisji dla mieszkańca Polski.

Podczas konferencji miały miejsce m.in. wystąpienia dwóch naukowców z GUMedu: dr Michał Brzeziński mówił o otyłości i nadwadze w kontekście zanieczyszczenia powietrza, a lekarz i psychoterapeutka Aleksandra Jastrzębowska o zaburzeniach psychicznych i neurologicznych wywoływanych przez niskiej jakości powietrze. Oboje podkreślili, że nie ma pewności co do istnienia powyższych związków.

Wyniki swoich badań dot. uprawiania sportu w kontekście świadomości zanieczyszczenia w czasie pandemii COVID-10 wyłożył student trzeciego roku Wydziału Lekarskiego GUMed, Wojciech Nazar. Badanie szczególnie ciekawe, bo nastawione na szerzenie świadomości społecznej co do tego, że należy prócz sportu, który powszechnie jest rekomendowany przez lekarzy i świat nauki, także zwracać uwagę na środowisko (jakość powietrza), w którym jest on uprawiany.

dr Jarosław Greser ([Fundacja „My Pacjenci](#)) przedstawiał stanowisko pacjentów wobec transportu zanieczyszczającego powietrze.

Z kolei Prezes Kamil Pluskwa-Dąbrowski ([Federacja Konsumentów](#)), dowodził, że konsumenci potrzebują informacji o znaczeniu ich zakupów w tworzeniu zrównoważonego podejścia do środowiska, w tym powietrza.

Konferencję zwieńczyła dyskusja i komentarze odnośnie pytań zadawanych przez uczestników.

Wydarzenie zakończył dr Piotr Popowski (PTPZ). Podziękował uczestniczkom za udział. Podkreślił, że narracja konferencyjna skupiała się na przełamywaniu barier, które przeszkadzają w tworzeniu zdrowszego środowiska dla życia i że konieczne jest poszukiwania przywództwa lepszej jakości, by skutecznie prowadzić ku ekologicznej transformacji społeczeństwa. The European Green Deal, zdaniem dr. Popowskiego, daje nadzieję na przekraczanie granic narodowych w poszukiwaniu optymalnych rozwiązań dla Europy i reszty świata.

dr Piotr Popowski, adiunkt w Zakładzie Zdrowia Publicznego i Medycyny Społecznej, Wydział Nauk o Zdrowiu GUMED

mgr Daria Mirosławska, koordynatorka programu UCK 6-10-14 dla zdrowia , doradca w programie Reducing health harmful transport emissions in European cities 2019-2020 #CleanAirHealthyCities @zdrowepowietrze

dr Lubomira Wengler, radca prawny, koordynatorka projektu Reducing health harmful transport emissions in European cities 2019-2020 #CleanAirHealthyCities @zdrowepowietrze